

UPERNAVIK

- **Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq**

Upernaviup nunaqarfiisalu ilisarnaatigaat aalisarnermik annertuumik sammisaqarnertik. Illoqarfik ilinniartitaanerup iluani, aamma aalisarnermik, tunisassiorfinnillu tamatumunnga attuumassutilinnik, ineriartortitsivittut aallaaviulluartuuvoq. Tamanna nunaminertanik naammattunik, pilersuinermillu, pisariaqartitsivoq, tamatumani anguniagaq tassaavoq suliffeqarfiit ataavartut suli amerlanerusut pilersinneqarnissaat. Aammali aalisarnermi pissutsit pingaarutillit, soorlu umiatsianik inissiisarfiit, puttasut, ilitsiviillu pigineqartariaqarput. Taakkua saniatigut nunami inuussutissarsiutit assigiinngitsut illoqarfimmi nunaminertatigut ikorfartorneqartariaqarput. Taamaattumik umiarsualivimmi, imermillu pilersuinermi, pissutsit pitsanngorsaavigineqarnissaat, nukinginnarsilluinnarput.

Upernavik offshore-mik ingerlatanut atatillugu pilersuiffissatut pingaarnertut toqqagaanikuuvoq, tamannalu ineriartortinneqarlunilu nukittorsarniarneqarpoq, angallannermi periarfissatigut, nunaminertanillu pisariaqartinneqartunik atugassiissuteqarnikkut. Inuussutissarsiutinut malitsigisaanut arlalissuarnut, sinaakkutissat tigussaasut illoqarfiup pioreersup iluani avataanilu, ineriartortinneqartariaqarput.

Aammattaaq nunaqarfinni amerlasuuni aalisarnermut, piniarnermut, tunisassiorfeqarnermilu pissutsinik, sulisoqarnermik, tunitsiveqarnermillu aalajaatsunik pilersitsissutaasinnaasunik, pitsanngorsaasoqarnissaa pisariaqatinneqarpoq. Sumiiffinni arlalinni, nutaanik tunisassiorfiliortoqarnissaanut tunitsiviliortoqarnissaanullu, soqutiginnittoqarpoq (innuttaasuniit inuussutissarsiortuniillu), aalisartullu namminerisaminnik angalataat atortuulu nunaminertatigut taparserneqartariaqarput.

- **Ilinniartitaaq**

Innuttaasut naammattunik periarfissaqarnissaat qulakkerneqassappat ilinniartitaaneq pingaaruteqarpoq. Nunaqarfiit meerartaat Upernaviliartinneqartarput meeqqat atuarfiat naammassiartorlugu. Tamatuma, meeqqat angerlarsimasutut misigisimaffigisinnaasaminnik pitsaasunik, tikiffissaqarlutillu, tigussaasunik sinaakkutaqartitsinneqarnissaat – minnerpaatullu atuartunut inissiat naammattut, pisariaqartippaa.

Nunaqarfinni, atuartut ikiliartoraluarpataluunniit, atuarfinni ulluuneranilu neqeroorutaasunut sinaakkuttat pitsaasuusariaqarput, ilinniartitsisullu illuisa pitsaasut, nunaqarfiit ilinniarsimasunik ilinniartitsisoqalersinnaanerak, qulakkiissavaat. Tamanna aamma, silami periarfissanut, soorlu pinnguarterfintut, arsaleriffiusinnaasunut atuarfiillu anitsiartarfiinut, ilikkagaqartitsiniarnermut atatillugu eqqarsaatigineqartariaqartunut, tunngavoq. Pingaartumik nunaqarfinni mikigaluarlutik ingerlalluurtuni, ingerlatsiviit ataatsimoortinneqarsinnaanerak eqqarsaatigineqarsinnaavoq, illut tamatigoortut assingitsorpassuarnik ingerlatsiviusinnaasut pilersinnerisigut. Ilinniagaqarneq aamma inuunerup ingerlanerani ilikkagassanut tunngavoq, nunaqarfimmiunullu ungasianiit pikkorissaanermut assigisaanullu periarfissanik pilersitsisoqassaaq, assersuutigalugu tunisaassiornerup appasinnerpaaffiani atorneqarsinnaasunik.

- **Inoqarfiit aamma inigisat pitsaasut**

Upernavimmi illut amerlasuut aserfallattaalineqarnissamik pisariaqartitsippat, illoqarnerullu nutarteriffigineqarnissaa pisariaqavippoq. Nutaanik sanaartorneq ingerlaannartariaqarpoq, illoqarfik, nunaqarfinniit imaluunniit suliffissanut nutaanut tunngatillugu nutsertunik, tigusaqarsinnaaqqullugu, illoqutigiillu amerlassusaat appariaateqarsinnaaqqullugu. Illugisat taarsersornerinut atatillugu, nammineerluni illulianut assingusut, aaqqiissutigissallugit periarfissaapput.

Nunaqarfinni illut pitsanngorsarniarlugit annertuumik suliaqartoqartariaqarpoq, illut ajornerussuisa allanut nutsernermut tunngaviunerat piinnarnagu, kisianilu aamma nunaqarfinni kulturi attackumallugu. Inuusuttunut, utoqqarnut, periarfissaqartillugulu innarluutilinnut illussat isumagineqassapput. Sumiiffinni arlalinni toqqaannartumik nunaqarfinnut naleqquttunik illuliortoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, soorlu Illorsuarni, Illorput aamma nammineerluni illuliat. Illut ilaat inoqanngillat aserfallassimaqalutillu, tamakkualu isaterneqartariaqarput, aammattaaq pineqartuni innuttaasunut akornutaammata.

- **Kulturi kinaassuserlu**

Kulturikkut ingerlatat, tigussaasunik sinakkutserneqarnissaannik kommunip anguniagaa, sunngiffimmi ingerlatanut, naapittarfinnullu, nunaminertanik tunniussaqaarnikkut qulakkeerneqarsinnaavoq. Kulturi, atuarfimmu, meeqqanut, inuusuttunut utoqqarnullu attummassutilimmik ineriartortinneqarsinnaavoq, aaqqiissutit tamatigoortut ingerlatanillu ataatsimoortitsiffiusut pingaarnerutillugit. Kulturikkut ingerlatat inuussutissarsiornermut ilaatinneqarsinnaanerata aamma eqqarsaatigineqarsinnaavoq, ilikkagaqarniarnermut tunngatillugu, periusitoqqat sammineqarsinnaallutik, kinguariillu inuusuttaannut, ingerlateqqillugit.

Aammattaaq nunaqarfinni peqatigiiffeqarneq nukittorsarneqarsinnaavoq isersimaarfissaqartitsinikkut qaammarsaanikkullu, kiisalu sunngiffimmi, qangaaniilli ingerlattakkanut inissaqartitsisoqassaq, soorlu qajartorneq, amminik mersorneq allallu.

- **Toqqissisimaneq inuunerinnerlu**

Upernavimmi inuunerinneq qulakkeerneqassaaq, ileqqutoqqat aamma ineriatorneq nutaaliaasoq piumasaaqatillu, inissaqartillugit. Naapittarfiit innuttaasullu illui (IT-mut periarfissallit) ataatsimoornermik akisussaaqtigiinnermillu pilertsinnaapput, illoqarfiup nunaterneqarnera ilutigalugu.

Nunaqarfinni inuunnermi, ataatsimoornerup susassareqatigiinnerullu nukittuffii, assignngitsorpasuartigut inuunerinnermut sinaakkutsiisarput. Eqqiluisarneq iluarsartuussinerlu nunqarfinni tamani naleqarnerulersitseqataassapput, innuttaasullu suleqataanermikkut kivitseqataassapput. Meeqqat pingaartinneqassapput pitsaasunillu atugassaqartinneqassallutik, atuartunngornissaq sioqqullu neqeroorutit, naapittarfiit pinnguartarfiillu pitsaasut aqqutigalugit. Ilaatigut illu sulliviit aamma nunaqarfiit allaffii, innuttaasunut suliniuteqarnermi eqqarsaatitut ilaatinneqarsinnaapput.

- **Peqqissuseq pinaveersaartitsinerlu**

Ilaqutariit pitsaasumik inuuneqarnerat, meeqqat inuusuttullu inuunerminni pitsaasumik aallartiffeqarnissaannut, pingaaruteqarpoq. Inunnik sullissivinni (ulluunerani aamma ulloq unnuarlu) paaqqinniffiit, ilaqutariit illui il.il., pisariaqartitsisoqartillugu orninneqarsinnaasut, pitsaasumik inissaqartitsiviussapput. Ataatsimut isigalugu nunaminertat ataatsimoornissamik siunertanut atornerqarsinnaasut qulakkeerneqartariaqarput, taamatullu illut inillu pioreersut atornerqanngitsut, innuttaasunit toqqarneqartut, atornerqarlutik. Illoqarfik tamakkerlugu silami ingerlatassanut periarfissat timi atorlugu ingerlatsinissamut naleqquttuussapput.

Peqqissaaveqarfiit ingerlalluarnissaat sulisuisalu piginnarneqarnissaat pillugit, illut inissiallu pitsaasuullutillu iseruminartuunissaat pisariaqartinneqarpoq. Inunnik ataatsimoortitsinermi ingerlatat, tamakkunungalu sinaakkuttat pitsaasut, aammattaaq pinaveersaartitsinermut pingaaruteqarput. Taamatullu pingaaruteqartigaaq angerlarsimaffinnik pitsanngorssoqarnissaa, inissakilliorneq angerlarsimaffiillu nungullarnikut pinngitsoortinniarlugit.

- **Angallannermi periarfissat pilersuinerlu**

Kommunimi angallannermi periarfissanik ineriartortitsinissaq, inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut, ataqatigiisinneqartariaqarpoq innuttaasullu atugarisaannik pitsaanerulersitsilluni. Umiarsuarliveqarnermi pissutsit angallatinullu inissiisarfik pitsannorsaavigneqartariaqarput, pingaartumillu imermik pilersuinermi periarfissat annertusineqartariaqarput, illoqarfik inuussutissarsiutinut sanaartukkanullu nutaanut piareersimaneruleqqullugu. Tamannalu eqqaaviit kuuffiinut atasumik ingerlanneqartariaqarpoq, aammattaaq illoqarfiup iluani angallannermi periarfissat iliuuseqarfigineqartariaqarput. Illoqarfiup immikkortui nutaat pilersinneqassapput, illoqarfimmi inissanik naammattunik pilersitsisoqarsinnaaqqullugu, illoqarfillu imminut ataqatigiittunngortillugu. Pingaaruteqarluinnarportaaq eqqaavissuup illoqarfiup qeqqaniittup salinneqarnissaa, nutaamillu eqqaavissualiorluni, kiisalu immaqa aamma ikuallaviliortoqarsinnaavoq, kiak sinneruttoq atorneqarsinnaanngorlugu.

Nunaqarfinni arlalinni aqqusernit, pingaartumik nunaqarfinni anginerusuni tunisassiorfitalinni annertuumik pitsannorsarneqartariaqarput. Angallassinineq taamaallaat namminerisamik angalatinut timmisartuussinermullu killeqarpoq, nunaqarfimmiullu nikerarsinnaanerit annertusarniarlugu periarfissaallu amerlisarniarlugit, ilaasartaatitigut tulaffiusinnaasutigullu pitsaanerusutigut, pitsannorsaasoqartariaqarpoq. Aammattaaq nunaqarfinni imermik pilersuineq, maqitsisarfiit, inaallagisiiorfiit eqqaavilerinerlu pitsannorsarneqarsinnaapput, ilaatigut tamakkunanga ingerlatsiviit pitsaanersumut inissinnerisigut, naammattunillu pilersitsinikkut.

- **Silap pissusaa, avatangiiseq pinngortitarlu**

Upernavimmi, nunaqarfinnilu arlalinni, silaannap allanngornera qanimut sunniteqarpoq. Sumiiffiit ilaanni inuuniarnermi atugarisat ajorseriarnerannik kinguneqarpoq, allanili periarfissanik nutaanik pilersitsilluni. Kommunip, periarfissat nutaat silaannap pissusaanik pilersinneqartut taperserortariaqarpai, peqatigisaanillu allanngornerit pilersitaanik sakkortuumik eqqorneqartut ikiorserlugit. Pinngortitaq innuttaasut ilarpassuisa inuuniarnerannut toqqammaviuvoq, taamanalu attatiinnarneqassappat, iliuuseqartoqartariaqarpoq. Avatangiisimut imminullu nammattumik ingerlatsinissamut suliniutit nutaat, pinngortitap mianerineqartariaqarneranik paasinninnermik, pilersitseqataasinnaapput.

Pinngortitamik illersuineq, eqqagalerineq peqqissuunerlu, imminnut atalluinnarput. Innuttaasut pinngortitamut qaninnerat, aammattaaq innuttaasut nunaqarfinnik saligaatsuutitsinerisigut, ersiuteqartinneqartariaqarpoq, pitsaanerusumillu eqqaavileriaaseqarnikkut tapersorneqarluni, ammaannartumik ikuallaasarneq minnerpaaffissaaniitilerlugu.

- **Suaasaniit kingornussarsiat allanngutsaaliuinerlu**

Suaasaniit kingornussarsianik takussaasumik pingaartitsineq, namminerpiaq kinaassutsip paasinnaanut, pitsaanerusunik periarfissaqalersitsisarpooq. Kulturikkut piniarnermik, aalisarnermik qimussernermillu kingornussarsiat attatiinnarneqartariaqarput, pimoorullugu atornerisigut inissaqarnissaasalu pingaartinneqarnerisigut. Pingaartumik nunaqarfinni inuunermit ataatsimuussuseq, pinngortitamullu qaninneq, tassaapput kulturip ilagisai pingaarutilit.

Aammali nunaminertat ataasiakkaat eriagisariallit pisoqaanerusunillu illutallit, ataatsimoorluni ingerlatanut nutaanut, imaluunnit sullissinnermik inuussutissarsiutinut sinaakkutarissallugit, pissanganarluinnarsinnaapput. Taamaaliortoqassappat aserfallataalineq kiisalu illut, nunaminertat pingaarutilimmik innuttaasunut iluaqutaalersinneqarnisaannut atatillugu, eqqarsaatinut ilaatinneqarnissaat pisariaqassaaq.

- **IT, tamat oqartussaaqataanerit oqaloqataanerlu**

Kommuneplani tassaalissaaq illoqarfiup nunaqarfiillu aqunneqarneranni sakkoq pingaarutilik, suliniutit nutaat tamaani anguniakkanut naapertuuttumik ingerlanneqaatigisinnaasaat.

Pisariaqartinneqarportaaq, kommuneplanip innuttaasunut paasissutissiissutigineqarnissaa, innuttaasullu suliap ingerlanerani ataavartumik tusarniarneqartarnissaat.

Upernavimmi nunaqarfiinilu tamat oqartussaaqataanerat aamma tassaavoq, tamat inissiqartinneqarnissaannut kiffaangissuseqarneq. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, pilersaarusionerup killilersuutitut sunnuteqannginnissaa, akerlianilli ataatsiakkaanut qulakkeerinnittuunissaa. Aammattaarlu pingaaruteqarpoq, nunaqarfiit namminneerlutik oqallinnermi peqataanissaat.